

LORCA ÉS MURCIA

A murciai városháza

Lorca

Lorca, a spanyolországi Murcia régióban található város, gazdag és gyakran viharos történelemmel rendelkezik, amely mélyen befolyásolta jelenlegi arculatát és kultúráját. A "barokk város" néven is ismert település a Segura folyó völgyében fekszik, és stratégiai elhelyezkedése miatt mindig is fontos szerepet játszott a régióban.

Lorca története

Lorca története egészen az őskorig nyúlik vissza, a területen már a bronzkorban is éltek emberek. A város kiemelkedő történelmi jelentősége azonban a római korban kezdődött, amikor Eliocroca néven ismerték, és fontos állomás volt a Via Augusta mentén.

A mór hódítás (VIII. század) hozta el a város aranykorát. Lorca az iszlám uralom alatt virágzó mezőgazdasági és kereskedelmi központtá vált. Ebből az időszakból származik a városra jellemző öntözőrendszerek alapja, és ekkor épült a ma is domináns Lorcai Vár (Castillo de Lorca) első erődítménye. A mór és keresztény területek közötti határvárosként a Reconquista idején gyakran volt ostromok és csaták színtere.

A Reconquista során, a XIII. században Kasztíliai X. Alfonz hódította vissza a várost. A keresztény uralom alatt Lorca továbbra is fontos határváros maradt a Granadai Emirátus felé, ami hozzájárult a vár további megerősítéséhez.

A XVI-XVIII. század volt Lorca barokk korszaka. A város gazdaságilag felledült, különösen a textilipar és a mezőgazdaság révén. Ekkor épült a város számos lenyűgöző barokk palotája, temploma és középülete, amelyek ma is meghatározzák a történelmi belváros arculatát. A Szent Patrik Kollégiális Templom (Colegiata de San Patricio) és a Plaza de España a barokk építészet kiemelkedő példái.

Mivel a Vár területén található, de új építésű parador-ban laktam (kiváló választás volt), taxival mentem be a Belvárosba, a Guevara-palotához (Palacio de Guevara, más néven Casa de las Columnas, azaz Oszlopok Háza).

Lorca városának egyik legjelentősebb barokk épülete a város történelmi központjában, a Calle Lope Gisbert-en található.

Építészeti stílus: *A palota a spanyol Levante régió egyik legszebb példája a polgári barokk építészetnek. Jellegzetessége a monumentális, kétszintes főhomlokzat, amelyet négy csavart (Salamon) oszlop díszít, innen ered a "Casa de las Columnas" elnevezés is. A homlokzaton a Santiago lovagrend címerét is láthatjuk.*

A Guevara palota Lorca központjában

Története: *A palota építését Don Juan de Guevara García de Alcaraz, a Santiago lovagrend tagja rendelte el 1689-ben, és az építkezés 1694-ben fejeződött be. A Guevara család kilenc generáción keresztül lakta a palotát.*

A Guevara palota belső udvara

Belső tér: A palota egy belső udvar köré épült, amelyet kétoldalt félköríves árkádok szegélyeznek, fehér márványoszlopokon nyugszanak és gazdag szobrászati díszítéssel rendelkeznek. A palota belső tereiben hangulatos helyiségek találhatóak, köztük a "sárga szoba" vagy "táncsterem" 18. századi velencei bútorokkal és egy nagy, faragott keretű tükörrel, valamint 18. századi valenciai kerámia padlóval. A palotában található egy falfestményekkel díszített kápolna (Inmaculada kápolna), valamint 18. és 19. századi festmények gyűjteménye.

Jelenlegi funkció: A palota utolsó tulajdonosa, Concepción Sandoval bárónő a 20. század végén Lorca városának adományozta az épületet azzal a kívánsággal, hogy múzeummékként működjön. A palota a 2011-es földrengésben súlyosan megsérült, de teljesen felújították, és 2024 februárjában újra megnyitották a nagy-közönség előtt. Jelenleg múzeummékként és kulturális rendezvények helyszínéül szolgál, ahol a látogatók megismerhetik a palota és lakóinak 300 éves történetét, valamint megtekinthetik a család által összegyűjtött művészeti és használati tárgyakat.

Mivel a hétfévi nyitvatartás meglehetősen speciális, nem volt lehetőségem részt venni a vezetett túrán, így csak a belső udvart ismerhettem meg.

A palotától csak párszáz lépés az Archeológiai Múzeum, ami a város történelméhez kapcsolódó tárgyakat mutatja be. A legérdekesebbek a már említett paradór (állami

tulajdonú szálloda) építése során az egykori középkori zsidónegyed házaiból előkerült használati tárgyak.

Az Archeológiai Múzeum Lorca-ban

Lent egy kancsó és egy tányér a város korábbi Zsidónegyedéből.

Két tárgy az Archeológiai Múzeum gyűjteményéből

A múzeumtól célszerű visszasétálni a Guevara palotáig és ott jobbra fordulni a Calle de la Corredera-n. Ezen a hangulatos utcán keresztül pár perc alatt elérünk a Plaza de España-ra, ahol a Szent Patrik Kollégiális Templom (Colegiata de San Patricio) található.

Szent Patrik Kollégiális Templom

A templom építését a lorcaiak hálójának köszönheti az 1452. március 17-i alporchones-i csatában aratott győzelem után.¹ 1533-ban pápai bullával engedélyezték az építését a régi, középkori eredetű San Jorge-templom helyén. Építése körülbelül 250 évig tartott, 1536-tól 1780-ig. Reneszánsz stílusban építette a Cartagenai Egyházmegye építőmestere, Jerónimo Quijano.

A kollégiumi templomot két alkalommal szentelték fel, először 1776-ban Rubín de Celis püspök, majd 2017-ben Lorca Planes püspök (mindkét felirat a templom belsejében található).

Székesegyházi méretekben tervezett belseje három hajóból, kápolnákból, kórusból, kereszthajóból áll.

A 18. században az épületet kiegészítették a kóruossal és a kóruspadlással, az átriummal, a káptalanszobákkal, a Plaza de España kapujához vezető úttal és a torony befejezésével.

¹ https://es.wikipedia.org/wiki/Batalla_de_Los_Alporchones

A templom főoltára

Lorca otthont ad egy lenyűgöző és nagy várnak, amelyet Lorcai várnak vagy Fortaleza del Sol (A Nap Erődje) néven ismernek. Ez az impozáns középkori erődítmény Lorca városának egyik legfontosabb szimbóluma, és Spanyolország egyik legnagyobb vára.

A Lorcai vár története és jellemzői

- *Stratégiai jelentőség: A vár egy hegygerincen helyezkedik el, ahonnan kiválóan rálátni a környező vidékre. Emiatt évszázadokon át kulcsfontosságú stratégiai pont volt, különösen a Reconquista (a félsziget visszafoglalása) során, amikor a keresztény és muzulmán erők közötti határvonalon feküdt.*
- *Muzulmán eredet: Bár a területen már a neolitikum óta éltek emberek, az első írásos emlékek a 9. századból származó muzulmán erődítményről szólnak. Az iszlám uralom alatt a vár bevehetetlen erődítménnyé vált.*
- *Keresztény hódítás és átépítés: 1244-ben X. Alfonz kasztíliai herceg (később király) hódította meg Lorcát. A keresztény uralom alatt a vár stratégiai*

fontossága tovább nőtt, és Alfonz király jelentős átalakításokat rendelt el, többek között megépíttette az Alfonsina-tornyot és az Espolón-tornyot. Ezek az átépítések olyan mértékűek voltak, hogy kevés maradt az eredeti muzulmán erődítményből.

- *Méret és felépítés: A vár mintegy 640 méter hosszú és 120 méter széles, és két udvarra oszlik egy erős fallal.*

A vár egy légifelvételen, balra az Alfonsina torony²

² <https://mymurcia.com/en/lorca/info/3791-civil-architecture/castle-of-lorca>

A vár területén található parador építésekor rábukkantak Lorca középkori Zsidónegyedére és a zsinagógára. Mindkettő csak vezetővel látogatható, naponta egy-két alkalommal. A pontos időpontról feltétlenül szükséges a helyszínen (az Alfonsina torony közelében található pénztárnál, vagy a paradorban) érdeklődni. A belépés mind a vár, mind a parador lenti parkolója felől lehetséges a megadott időpontban.

A Lorcai vár komplexumának részeként bemutatott zsidó negyed és zsinagóga a vár falain belül helyezkedik el.

A Lorcai vár Zsidónegyede (Judería) és Zsinagógája

A Lorcai várban felfedezett zsidó negyed és a benne található zsinagóga rendkívül fontos régészeti leletnek számít Spanyolországban, különösen azért, mert ez az egyetlen spanyolországi zsinagóga, amelyet nem alakítottak át keresztény templommá a Reconquista után. Ez egyedülálló betekintést nyújt a spanyolországi zsidóság életébe és építészetébe a középkorban.

Elhelyezkedés és felfedezés:

- A zsidó negyed a vár keleti részén található, a külső falak és az Espolón-torony között.
- Felfedezése a 20. század végén és a 21. század elején történt régészeti feltárások során, a Parador de Turismo építése és a vár felújítása kapcsán.

A Zsidónegyed feltárásai

A Zsidónegyed (Judería) jellemzői:

- **Védett terület:** A zsidó közösség a vár falain belül élt, ami egyrészt biztonságot nyújtott számukra, másrészt szigorúan ellenőrizhető volt a mozgásuk és az életük. Ez a gyakorlat gyakori volt a középkori spanyol városokban, ahol a zsidó közösségek külön negyedekben éltek (juderías).

- **Házak és utcák:** A régészeti feltárások során feltárták a negyed utcahá-
lázatát és több ház alapjait. Ezek a házak általában kis méretűek voltak,
egy vagy két szobából álltak, és gyakran több szinten épültek a szűkös
hely miatt. A falakat helyi kőből építették, és vályoggal vagy habarccsal
tapasztották.
- **Közösségi élet:** A zsidó negyedben nemcsak lakóházak, hanem a kö-
zösségi élethez szükséges intézmények is megtalálhatók voltak, mint
például a rituális fürdő (mikve), sütőde, és természetesen a zsinagóga.

A Zsinagóga:

- **Kivételes állapot:** Ahogy említettük, ez a zsinagóga különleges, mert
elkerülte az átalakítást. Ennek oka valószínűleg az volt, hogy a zsidók
1492-es kiűzése után a vár katonai célokat szolgált, és a zsinagóga funk-
ciója megszűnt anélkül, hogy templommá kellett volna alakítani. Emiatt
az eredeti szerkezet és elrendezés viszonylag jól megmaradt.

A zsinagóga imaterme

- **Építészeti jellegzetességek:**
 - **Imaterem:** A zsinagóga központi eleme az imaterem, amely álta-
lában négyzet vagy téglalap alaprajzú.
 - **Női galéria:** A hagyományos zsinagógákhoz hasonlóan valószí-
nűleg volt egy külön galéria a nők számára (matroneum), bár en-
nek pontos elrendezése nem mindig egyértelműen azonosítható
az alapokból.
 - **Nicha (Hechal):** A Jeruzsálem felé tájolt falban található fülke
(nicha) az, ahol a Tóratekerceket tárolták. Ez a zsinagóga leg-
szentebb pontja.
 - **Bimah:** Bár nem mindig maradt fenn, a zsinagóga közepén állt a
bimah, egy emelt pódium, ahonnan a Tórárt olvasták.

- **Dekoráció:** Bár a díszítések nagy része elveszett, a régészeti feltárások során felfedezhetők voltak az eredeti padlóburkolatok és falrészek, amelyek utalnak az egykori díszítésre.
- **Múzeum és bemutatás:** A zsinagóga és a zsidónegyed maradványai ma Lorcai vár részeként látogathatók. Az épület maradványait gondosan konzerválták és interaktív kiállításokkal, információs táblákkal és rekonstrukciókkal mutatják be, hogy a látogatók képet kapjanak a középkori zsidó közösség életéről.

A Lorcai vár zsidónegyede és zsinagógája tehát egy rendkívüli jelentőségű helyszín, amely egyedülálló módon őrzi a spanyolországi zsidó örökséget, és bemutatja a különböző kultúrák együttélését (és néha elkülönülését) a középkori Spanyolországban.

Befejezésül még egy általános gondolat Lorca-ról: a történelmi belvárost és a várat leszámítva Lorca meglehetősen jellegtelen hely, több kis sötét, felújításra váró sikátorral. A lakosság meglehetősen vegyes összetételű, gyakran találkozni muzulmán lakosokkal, ami érthető is, hiszen a város egy mezőgazdasági vidék közepén fekszik. Például beültem egy borbélyhoz, ott is három marokkói származású fiatalember serénykedett.

Murcia

Őszintén megmondom Murcia összességében sokkal jobb benyomást tett ránk, mint korábban Lorca. Tisztaság, rendezettség, szépen felújított épületek, látható polgári jólét és nyugalom. Itt nem terveztünk percre pontosan beosztott városnézést, inkább csak „barátkoztunk” a várossal a kellemes 33 C fokban.

A fő látványosság a katedrális.

*A murciai katedrális, hivatalos nevén a **Santa María katedrális**, Murcia városának egyik legikonikusabb és leglátványosabb épülete, amely lenyűgöző módon ötvözi a gótikus építészetet a barokk részletek gazdagságával. Több évszázadon átívelő építése során alakult ki mai formája, tükrözve a különböző korok művészeti stílusait és Murcia történelmét.*

A katedrális naplementében

Története és Építése

A katedrális helyén eredetileg egy mecset állt. A Reconquista után, 1266-ban I. Jakab aragóniai király hódította vissza a várost, és a mecset helyén kezdték meg a katedrális építését, amelyet Szűz Mária-nak szenteltek. Az építkezés hivatalosan 1394-ben indult el, és egészen a 18. századig tartott, ami magyarázza a stílusok sokszínűségét.

- **Gótikus alapok:** Az épület alapvetően gótikus stílusban készült, különösen a belső tér, a hajók és a kápolnák egy része. A gótikus elemek között kiemelkedő a kereszthajó és a boltozatok eleganciája.
- **Barokk homlokzat:** A katedrális legismertebb és leglátványosabb része a lenyűgöző főhomlokzata (**Façada del Ocho**), amely tiszta barokk

stílusban készült a 18. században Jaime Bort építész tervei alapján. Ez a homlokzat valóságos kőcsipke, tele szobrokkal, domborművekkel és díszes elemekkel, amelyek a Szűz Mária tiszteletére készült ábrázolásokat mutatják be. Ez a gazdagon díszített homlokzat drámai kontrasztot alkot a katedrális gótikus belső terével.

- **A harangtorony:** A katedrális impozáns **harangtornya** Spanyolország második legmagasabb katedrális tornya a maga 93 méteres magasságával (a sevillai Giralda után). Építése több mint 200 évig tartott, és különböző építészeti stílusokat ötvöz: az első két szint reneszánsz, a harmadik szint barokk, a legfelső részek pedig rokokó és neoklasszikus elemeket mutatnak. A toronyban 25 harang található, amelyek mindegyikének saját neve van.

Belső Tér és Művészeti Kincsek

Egy kápolna a főoltár mögött

A belső tér, bár alapvetően gótikus, számos reneszánsz és barokk kápolnát és oltárt rejt.

- **Juní püspök kápolnája:** Ez az egyik legfigyelemreméltóbb kápolna, amely a reneszánsz stílust képviseli.

- **Velez-kápolna:** Egy másik kiemelkedő kápolna, amely gazdagon díszített gótikus stílusban.
- **Főoltár:** A főoltár retablója a barokk korszakból származik, és gazdag faragványokkal és aranyozással díszített.
- **Múzeum:** A katedrálisban múzeum is található, ahol vallási műtárgyak, liturgikus tárgyak, festmények és szobrok gyűjteményét tekinthetik meg a látogatók, beleértve a híres "Corpus Christi" monstranciát.

A barokk főoltár

Jelentősége

A murciai katedrális nem csupán egy vallási épület, hanem a város művészeti és történelmi örökségének szimbóluma. Különleges stílusegyesítése miatt egyedülálló Spanyolországban, és minden évben turisták ezreit vonzza, akik csodálják építészeti szépségét és gazdag történelmét. A katedrális a város szívében, a Plaza del Cardenal Belluga téren áll, egy gyönyörű tér, amelyet más történelmi épületek, például a Városháza is körbevesz.

Kifelé jövet a katedrálisból egy megdöbbentő felirat szúrt szemet:

Fasiszta felirat a Katedrális Falán

A murciai katedrális oldalsó homlokzatán, a Plaza de la Cruz térre nyíló bejáratnál található egy felirat: "**JOSÉ ANTONIO PRIMO DE RIVERA ¡PRESENTE!**" (José Antonio Primo de Rivera Jelen!). Ez a felirat a Franco-rezsim idejéből származik, és a falangisták, azaz a Primo de Rivera által alapított fasiszta párt tagjai által használt jelmondat volt. Ez a felirat Primo de Rivera emlékét és a falangista ideológiát hirdeti.

A Történelmi Emlékezet Kérdése

Ez a felirat, más, a spanyol polgárháborúhoz és a Franco-diktatúrához köthető szimbólumokkal együtt, évek óta viták tárgyát képezi Spanyolországban. A **Demokratikus Emlékezetről szóló törvény** (Ley de Memoria Democrática, 20/2022) értelmében az ilyen, a Franco-diktatúrát dicsőítő vagy igazoló jelképeket el kell távolítani a közterületekről és a nyilvánosan látható magánépületekről.

Murciában számos történelmi emlékezettel foglalkozó szervezet sürgeti a Cartagena-i Püspökséget, amelynek a murciai katedrális is alá tartozik, hogy távolítsa el ezt a feliratot. Azonban az egyház álláspontja szerint a katedrális magántulajdonban van, és nem köteles eltávolítani a feliratot. Ez a helyzet "holtpontra" jutott, ahogyan a helyi sajtó is beszámolt róla.

Ki volt José Antonio Primo de Rivera?

José Antonio Primo de Rivera (1903-1936) Miguel Primo de Rivera diktátor fia volt, aki Spanyolországot kormányozta 1923 és 1930 között. José Antonio 1933-ban alapította meg a **Falange Española** nevű fasiszta pártot. Ideológiája nagymértékben inspirálódott az olasz fasizmusból, és a spanyol identitás, a katolicizmus, valamint egy erős, centralizált állam gondolatát hirdette.

A spanyol polgárháború kitörése előtt letartóztatták, és 1936 novemberében kivégezték a republikánus erők. Halála után Francisco Franco tábornok propagandacélokra használta fel személyét és mártírként ábrázolta, hogy megszilárdítsa hatalmát és legitimálja a Falange szerepét a diktatúra idején.

Úgy alakult, hogy pont a Corpus Christi ünnep (magyarul Úrnapja) előestéjén érkezünk Murciába. A templomok környékén már lázasan folytak az előkészületek a másnapi (vasárnapi) körmenetekre.

Igeolvasás a katedrális előtt a körmenet előtti szombat estén

A **Corpus Christi** latin kifejezés, jelentése "Krisztus Teste". Az ünnep teljes neve a katolikus egyházban: **Jézus Krisztus Testének és Vérének Főünnepé**.

*Ez egy katolikus főünnep, amely a **Eucharisztia (oltáriszentség)** valóságos jelenlétét, vagyis azt a hitet ünnepli, hogy az átváltoztatott kenyérben és borban valóban jelen van Jézus Krisztus teste és vére, lelke és istensége. Az utolsó vacsora emlékére rendezett szertartás, ahol Jézus megalapította az Eucharisziát.*

Az ünnep célja és hagyományai:

- **Az Eucharisztia tisztelete:** Az ünnep célja, hogy kifejezze a katolikusok mély tiszteletét és imádatát az Eucharisztia iránt, mint a Krisztus iránti szeretet és hála megnyilvánulása.

- **Nyilvános hitvallás:** Az Úrnapja gyakran ünnepi körmenetekkel jár, ahol a monstranciában (díszes ereklyetartóban) kiállított Oltáriszentséget viszik végig az utcákon. Ez egy nyilvános hitvallás, amely Krisztus jelenlétét hirdeti a világban. A körmeneteket gyakran virágszőnyegekkel díszítik.
- **Adoráció:** Sok templomban az ünnep során eucharisztikus adorációt tartanak, ahol a hívek csendes imádságban időznek az Oltáriszentség előtt.

Érdekes módon ugyanezen a napon tartották párszáz fővel a hagyományos Pride felvonulást is. Meglehetősen „konzervatívnak” tűnt az esemény:

A Büszkeség Napja Murciá-ban

A legfelemelőbb pillanat az volt este tíz óra körül a katedrális előtti téren, amikor egymástól 20 méterre az egyik csoport a másnapi úrnap körmenetre „edzett”, míg a délutáni Pride résztvevői vidáman hangoskodtak, táncoltak, zenéltek egy kicsit. Senkinek sem jutott eszébe egy rossz szót szólni a másik társaságra. Ezt hívják toleranciának.

Befejezésül még megemlítem, hogy nem volt lehetőségünk meglátogatni a Museo Salzillo-t, Murcia másik hírességét, tekintettel arra, hogy a múzeum csak hétfőtől péntekig van nyitva.

A Museo Salzillo Spanyolország egyik legfontosabb barokk művészeti központja. A látogatók itt átfogó képet kaphatnak a korszak szobrászatáról, annak jellegzetességeiről és technikai bravúráról Salzillo egyedi látásmódján keresztül.

„Francisco Salzillo (Murcia, 1707. május 12. — Murcia, 1783. március 2.) olasz származású spanyol faszobrász; az egyházi rendeltetésű spanyol fafaragás késői kiváló mestere. Műhelyéből, amelyben családtagjai is dolgoztak, ezerszámra kerültek ki a színezett és gyakran valódi kelméből készült ruhákba bújtatott alakok, csoportok, amelyek olykor rajongó vallási hév kifejezését adják (nagyraoszt murciai templomokban).

Művei Murciában a Salzillo Múzeumban vannak. A múzeumnak az 1777-ben felszentelt, henger alakú, barokk Jézus-kápolna ad otthont. A múzeumban láthatók Salzillo körmeneti szobrai, valamint az egyedülálló Betlehem, amelynek mintegy félezer szobra 18. századi murciai viseletbe van öltöztetve.”³

Salzillo-ról még egy éttermet is elneveztek Murcia egyik belvárosi utcájában.

A Salzillo étterem portálja

Ezt a névadást nem említeném külön, ha nem ebben az étteremben ebédeltünk volna szombat délután. A szerény portál „mélységileg” egy meglehetősen nagy, zezugos éttermelt rejt, ahol egyidőben nagyjából 100 vendég tud állni és/vagy ülni. Az átlagos hangszint ca. 70 decibel. A mintegy 100 vendégre úgy 15 felszolgáló jut, akik feltűnő

³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Francisco_Salzillo

gyorsasággal szaladgálnak ide-oda. Igazi spanyolos hely, külföldit szinte nem is látunk magunkon kívül. A színvonal és a hangulat leginkább a fuengirola-i Tanicos-ra emlékeztetett minket. Telefonos asztalfoglalás elengedhetetlen.⁴ Én egy méretes ropogósra sült malaccombót, feleségem egy nagy grillezett lubina-t ebédelt. A szomszéd asztalokhoz vödörben vitték a kagylókat, a rákokat. Helyben keverték a tatárbifszteket, illetve ott vették ki a dorada-t is a sóból, amiben sütötték.

Sitio de Calahonda, 2026. január 10.

Réthy Imre

4

https://www.google.hu/maps/place/Restaurante+Salzillo/@37.9844925,-1.1256123,140m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0xd63821aac31a765:0x33190ab457e19a53!8m2!3d37.9845335!4d-1.1250694!16s%2Fq%2F1td54sb2?entry=tту&q_ep=EgoyMDI1MDgxMy4wiKXMDS0ASAFQAw%3D%3D